

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TKP'nin Kadrocu inkârı / 1

H. Fırat

Kızıl Bayrak Değerlendirmeler / 06 Nisan 2021

Türkiye soluna sızmış “Cumhuriyet düşmanlığı”

SİP-TKP eleştirisini 2017 Ekim’inde İzmir’de gerçekleşen “*Sosyalizm Cumhuriyet’e Çok Yakışacak*” etkinliği günlerinde bırakmıştık. Bıraktığımız yerden devam edelim. Etkinliğin hemen öncesinde, partisinin haftalık yayın organında kendisiyle yapılan söyleşide Kemal Okuyan şunları söylüyordu:

“Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunu büyük bir tarihsel ilerleme olarak görüyoruz. ... Türkiye soluna sızmış olan Cumhuriyet düşmanlığı ile sürekli mücadele etmiş bir partiyiz. Bir olay, bir gelişme tarihsel olarak devrimci, ilerici bir karakter taşıyorsa bunu söylemekten çekinmeyiz, tersine sahip çıkarız.

Gericiye nasıl gerici diyorsak!” (Boyun Eğme, Sayı: 95, 13 Ekim 2017)

Pek güvenli bir hava yansıyor bu sözlerden. Oysa söz konusu olan, gerçekte bir açıklık ve cesaret yoksunluğudur. Bu sözleri ettiği dönemde partisi için Cumhuriyet artık bir programdır. Bu programın içeriği de basitçe, Cumhuriyet’in kurucu partisi CHP’nin Altı Ok’unun günümüz koşullarına uyarlanmış sol bir versiyonudur. Kemal Okuyan bir parça yürekli davransaydı, “Cumhuriyet düşmanı” solla arasındaki ayırım çizgilerini buradan giderek çizirdi. Nitekim ‘90’lı yılların ikinci yarısında bunu yapanlar olmuştu. Doğu Perinçek, Altı Ok’un güncelleştirilmiş versiyonunu “sosyalist sol” ile Kemalist solun birleştirici ortak programı ilan etmiş, bunu gerekçelendirmek üzere bir de kitap yazmıştı. Kemal Okuyan bu açıklıktan yoksun olduğu içindir ki, sorunu Cumhuriyet’in bir “tarihsel ilerleme” olup olmadığı üzerinden çarpıtarak ortaya koyma yoluna gidiyor. Tıpkı İzmir etkinliği sahnesine adımını atar atmaz “cumhuriyetçilik” üzerine haykırdığı o genel, soyut, dolayısıyla sahte soruda olduğu gibi.

“Büyük”lüğü görelî ve dolayısıyla tartışmalı olmakla birlikte, devrimci ve reformist kanatlarıyla Türkiye solunun ana akımları Cumhuriyet’in kuruluşunun “tarihsel bir ilerleme olduğu” konusunda geçmişte olduğu gibi bugün de görüş birliği içinde olagelmışlerdir. Bu çok şaşırtıcı da değildir. Bu ülkede marksist olmak iddiasındaki hemen herkes, 1920’ler Türkiye’inde saltanatın ve hilafetin kaldırılmasının, yerine modern bir siyasal yönetim biçimi olarak bir burjuva cumhuriyetinin kurulmasının “bir tarihsel ilerleme” olduğunu iyi kötü bilir. Sorun şurada ki, kendi başına bu gerçeği saptamak geçmişten günümüze konuya ilişkin tartışmalarda bizi bir adım bile ileriye götürmez. Asıl önemli ve dolayısıyla tartışmalı olan, söz konusu tarihsel ilerlemenin sınıfsal-siyasal karakteri, bundan ayrı düşünülemeyecek olan kapsamı, dolayısıyla sınırları ve elbette sonuçlarıdır.

“Büyük”lüğünün görelî ve dolayısıyla çok tartışma götürüyor olması da buradan kaynaklanmaktadır. Bu “büyük”lüğü, üstelik Cumhuriyet heyecanının henüz çok yeni ve dolayısıyla çok da diri

olduğu bir evrede, kendisi de bu heyecanın bir parçası, hatta o günlerde adeta esiri olan Dr. Şefik Hüsnü bile daha ilk adımda tartışmak zorunda kalmamış mıydı? Cumhuriyet'in daha birinci yılı bile dolmamışken, bu tarihsel adıma ilişkin tüm heyecanını da hala koruyorken, kaleme aldığı bir dizi eleştirel yazıdan birinin girişine aynen şu ifadeyi koymamış mıydı: *“Toplumsal kuruluşlara, sendikalara tam bir özgürlük vermeyen cumhuriyet kuru laftan ibarettir...”* Cumhuriyet işçi sınıfına sendikal “tam özgürlük” vermek bir yana 1936 yılına kadar bir “iş yasası” bile vermedi. 1936'da faşist İtalya'dan uyarlanmış bir “iş yasası”nı nihayet lütfettiğinde ise böylece sendikalaşma ve elbette her türden örgütlenme hakkını tümünden gasp etme yoluna gitti. Demek ki Şefik Hüsnü'nün Ağustos 1924'teki ölçüsüne göre, Cumhuriyet bir “kuru laftan ibaret”ti. Şefik Hüsnü'nünki kuşkusuz vurgulu bir çubuk bükme idi. Ama özü itibariyle yine de doğrudu.

İşçi sınıfına sendikalaşma hakkı bile vermeyen Cumhuriyet nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan köylülere de bir şey vermiş değildir. “Köylü milletin efendisidir” türünden içi boş aldatıcı söylemler dışında. Oysa biz “büyük”lüğü ile anılan burjuva devrimlerinin köylülüğü geleneksel ilişkilerin köleliğinden kurtardığını, toprağa ve özgürlüğe kavuşturduğunu biliyoruz. Nüfusun büyük çoğunluğunu ümmetin kulluğundan çağdaş bir cumhuriyetin yurttaşlığına sözde değil de gerçekten yükseltecek olan da yalnızca budur. Gündük bir milli devrimin ürünü olan Cumhuriyet ise feodal, yarı-feodal iktisadi-toplumsal ilişkilere hemen hiç dokunmadı. Dokunamazdı da. Zira bu ilişkilerin temsilcisi sınıflar onun toplumsal dayanakları arasındaydı. Cumhuriyet köylülüğün değil fakat tartışmasız biçimde toprak ağalarının ve taşra eşrafının çıkarlarını üstün tutuyordu, çünkü aynı zamanda onlara dayanıyordu. Aşarın kaldırılması kuşkusuz ileri bir adımdı. Fakat burada da amaç, köylülüğü ağır bir vergi yükünden kurtarmak değil kapitalist gelişmenin ihtiyaçlarına yanıt vermektir. Bu çerçevede yerini başta dolaylı vergiler olmak üzere köylülüğün artı-emeğini egemen burjuva-feodal sınıflar hesabına çekip almanın modern biçimlerine bıraktı.

Sonuçta köylülük daha önce olduğu gibi ağalık, şeyhlik, aşiret ilişkileri içinde bağımlı bir toplumsal katman olarak kaldı.

Köylülüğü zamanla geleneksel ilişkilerden “özgürleştiren”, böylece kentlerin işgücü piyasasına sürüp atan, kapitalist gelişmeye eşlik eden ağır, uzun ve acılı bir kendiliğinden çözülme süreci oldu. Toplum bunun böyle yaşanmasının ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sonuçlarıyla hala da boğuşmaktadır. Günümüz Türkiye’si bunun göze batan bir göstergesidir. “Cumhuriyet Devrimi” hayranları, günümüzün sol Kemalistleri, bugünün Türkiye’inde dinci bir partinin iktidar olabilmesine, tarikatların ve cemaatlerin, toplum yaşamı bir yana, dosdoğru kamusal yaşamı, daha da ötesi bizzat devlet aygıtını bu denli kolayca ele geçirebilmesine, Cübbeli Ahmet Hoca türünden şarlatanların bu denli etkin konumlar kazanabilmesine biraz da bu tarihsel gerçeklerin ışığında bakabilmelidirler. Ekonomik-toplumsal altyapıya, onun ifadesi sosyal ilişkilere dokunulmadığı sürece, salt üstyapıdaki siyasal, hukuksal ve idari reformlarla dinsel gericilik belki bir dönem için geriletilip sindirilebilir ama asla yok edilemezdi.

Günümüzün sol Kemalistleri tarafından tapınma nesnesi haline getirilen Cumhuriyet tarihinin bize kendi özgün deneyimi üzerinden bir kez daha açıklıkla kanıtladığı basit gerçek budur. Feodal, yarı-feodal ideoloji ve kültürün, özel olarak dinsel gericiliğin kaynağı toplumsal ilişkilere dokunmayan bir güdük burjuva devriminin ürünü bir Türkiye gerçeği ile yüz yüzüz bugün halen. Emekçi kitlelere geçmişe aşacak devrimci bir tarih bilinci aşlamak istiyorsanız eğer, sözünü ettiğiniz “tarihsel ilerleme”nin sınıfsal anlamından, gerçek kapsamından ve bugüne yansıyan sonuçlarından da söz etmek, kitleleri bu tarihsel deneyim üzerinden de eğitmek durumundasınız. Yoksa yaptığınız, kitleleri resmi ideolojinin bugün geçici olarak geri plana düşmüş bir versiyonu üzerinden gerisin geri aynı düzene bağlamaktan öteye gidemez.

SİP-TKP başta olmak üzere sol hareketin ulusal-liberal kanadının halen yapmakta olduğu da bundan öte bir şey değildir. Kemalist Cumhuriyet üzerine sınırsız methiyeler hiç de kitleleri ileriye çekmemekte, tersine özlemle geriye bakmaya, Kemalist

Cumhuriyet'in ölüsünden yeni bir diriliş beklemeye itmektedir. Çok bilinçli bir ısrarla ileri sürülen “Yaşasın Cumhuriyet!”, “Yeniden Cumhuriyet!” vb. türden sloganları tam da buna hizmet etmektedir. Oysa pekâlâ dosdoğru “Yaşasın Sosyalist İşçi-Emekçi Cumhuriyeti!” de denebilir. Fakat çok bilinçli bir tercihle denilmiyor, bundan özenle kaçınılıyor. Zira amaç, işçi ve emekçilere devrimci bilinç taşımak, onları kurulu düzene karşı devrimci mücadele pratiklerine çekmek değil, fakat basitçe zaten onyılların Kemalist bilinç ve kültürle yoğrulmuş ilerici orta katmanlar üzerinden “toplumsallaşmak”tır. Fabrikalarla değil semtlerle, fabrika eksenli sınıf örgütlenmeleriyle değil “semt evleri”yle uğraşmak da bu bakış ve yönelimin tutarlı bir uzantısıdır.

“Büyük”lük bahsinde Cumhuriyet'in ezilen ulus olarak Kürtlere ve öteki azınlık milliyetlere ne verdiğinden söz etmeye ise gerek yok herhalde. En fazla şu temel önemde gerçeğin altı çizilebilir: Halen verilen neyse Cumhuriyet'in ilk gününden başlayarak neredeyse yüzyıl boyunca verilen de odur: İnkâr, imha ve asimilasyon. Şu farkla ki, Kürt halkının büyük bedellere mal olan mücadelesi geline yerde bu tarihsel çizgiye herhangi bir başarı şansı bırakmamış, dahası fiilen elde ettiği kazanımlarla onda çok önemli gedikler açmıştır.

Kemal Okuyan'ın düşünce ikizi araya girip, ama bunda “Cumhuriyet'in tarihsel meşruiyeti” açısından herhangi bir sorun yoktur diyebilir. Bunu, hangi ülkenin burjuvazisi benzer durumlarda öteki ulus ya da milliyetlere ne vermiştir ki türünden tümüyle haklı bir soruyla da birleştirebilir. Nitekim ikisini de yapıyor (*Gelenek*, Sayı: 150, Kasım 2020). Ama sorun şurada ki, bu ikinci gerçeği alıp burjuvaziye ve güdük cumhuriyetine karşı bir silaha çevireceğine, dahası bunda milli burjuva devriminin bu denli kısır kalmasının ve hızla işçi-emekçi düşmanı bir burjuva diktatörlük olarak yozlaşmasının önemli bir açıklamasını bulacağına, o başka bir şey yapıyor. İlkini, burjuvaziyi suçlarken, ikincisini, o aynı burjuvazinin sınıf egemenliğinin aldığı somut bir siyasal biçimden başka bir şey olmayan Cumhuriyeti aklama ve yüzyılın ardından bugün hala da yüceltme yoluna gidiyor. Gidin Ermeni tehciri ve kırımının, bunlara

eşlik eden servet transferlerinin, bunu izleyen Kürt katliamlarının hesabını burjuvaziden sorun, Cumhuriyet'in bunda ne suçu var demeye getiriyor, Aydemir Güler bize tüm ciddiyetiyle. Cumhuriyetçi burjuva milliyetçiliğinin yeni siperi böylece buradan kuruluyor. Kuşkusuz bu tür bir siper üzerinden Cumhuriyet'i sonsuza kadar savunabilir, onu bunu da "cumhuriyet düşmanlığı" ile suçlayabilirsiniz. Çünkü bu durumda cumhuriyet artık sınıflar ve dönemler üstü ölümsüz bir saf idealdir. Tıpkı dönem Kautsky'nin o "saf demokrasi"si gibi. Sınıfı sınıf egemenliğinin somut siyasal biçiminden ayırmak, ilkinin suçlarken ikincisini aklamak, dahası yüceltmek, Marksizm değil idealist bir safsatadır. Politik açıdan ise bu tam bir burjuva aldatmacasıdır.

Genel Sekreter'in iddiasına dönelim. Kapitalist gelişmeye uygun koşullar hazırlamak üzere Cumhuriyet'i izleyen ilk birkaç yıllık dönem içinde gerçekleştirilen hukuksal ve idari reformlara da solda bir düşmanlık yoktur. Olsa olsa bunların ne denli sınırlı, güdük, yüzeysel ve asıl amacı yönünden de kapitalist gelişmenin ihtiyaçlarına dönük olduklarına işaret edilmiştir. Bu da bunu yapanlar payına kusur değil bir üstünlüktür. Yüz yılın, dolayısıyla Cumhuriyet'in çürüyüp tükenmesinin ardından, bugün hala da ona tapınanlar için bir utanç vesilesi olduğu gibi.

Sorun Cumhuriyet'in kurulduğu evrede tarihsel bir ilerlemenin ifadesi olup olmadığı değilse eğer, o halde nedir? Bu durumda geriye ne kalıyor? *"Türkiye soluna sızmış olan Cumhuriyet düşmanlığı"*ndan Genel Sekreter gerçekte tam ne kastediyor olabilir? Kurulduğu andan itibaren burjuvazinin ve toprak ağalarının işçi sınıfı, köylülük, ezilen ulus ve ulusal azınlıklar üzerindeki amansız diktatörlüğünün siyasal biçimi olarak resmi Türkiye Cumhuriyeti'ne duyulan düşmanlığı mı?

Bu zor ve ağır bir soru, kabul ediyoruz. Ama solun somut planda bundan öteye bir "cumhuriyet düşmanlığı" olmadığına göre, soru tümüyle meşru ve dolayısıyla yerindedir. Gerçekte sorun tam da buradan çıkmaktadır. Genel Sekreter de bunun bilincindedir ve "Cumhuriyet düşmanlığı" ithamını tam da buradan hareketle yapmaktadır.

Açıklığa kavuşmak için duruma daha yakından bakabiliriz...

“Onlar başladı, biz tamamlayacağız...”

Önümüzde “*Onlar başladı, biz tamamlayacağız...*” başlıklı ilginç bir metin var. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş yıldönümlerinden biri vesilesiyle kaleme alınmış. Baştan başlayarak birlikte okuyalım:

“Bir yanında 1876’da bir anayasa ile taçlanan padişahlığı sınırlama, dizginleme mücadelemiz var. Adına anayasal bir düzen davası diyoruz. 1908’de devrime dönüştü ve Erdoğan’ın hayran olduğu baskıcı Sultan Abdülhamit’in alaşağı edilmesi ile doruğuna ulaştı. Eksik kalmış ancak cumhuriyet için yolu açmıştır.

“Diğer yanında 1923 ile başlayan ümmetten bir halk yaratma; cemaatleri, tarikatları dağıtma mücadelemiz var. Adına aydınlanma mücadelesi diyoruz. Hilafetin kaldırılması, tekke ve zaviyelerin kapatılması ile doruğuna ulaştı. Eksik kalmış ancak sosyalizm için yolu açmıştır.”

İki pasajdan ilki yeterince açık, dolayısıyla mesajı da anlaşılır. 1908 Devrimi genç Türk burjuvazisinin siyaseten tarih sahnesine bir ilk etkin çıkışıydı. Meşrutiyet’in yeniden ilanı ile sonuçlanmış, ama işte o sınırlarda çakılıp kalmıştı. 1923, yani Kemalist Devrim, bu atılımı tümüyle yeni ve farklı koşullar içinde tamamlayan, böylece bir burjuva cumhuriyetinin kuruluşu ile taçlandıran bir ikinci adım oldu. İttihatçılar başlatmışlardı, Kemalistler tamamladılar diye de okuyabiliriz söylenenleri. Burada bir süreklilik, aynı sınıfın politik temsilcileri üzerinden, farklı tarihsel koşullarda birbirini tamamlayan tarihsel atılımlarıdır söz konusu olan. 1908 Meşrutiyeti “eksik kalmış”, ancak 1923 Cumhuriyeti’ne “yolu açmış”tır. Meşrutiyet atılımının Cumhuriyet atılımı ile tamamlanmasında tarihsel, sınıfsal ve mantıksal bir bütünlük ve süreklilik var. Bunu anlayabiliyoruz.

Peki ya ikincisi? “Aydınlanma atılımı” olarak kodlanan 1923 Burjuva Cumhuriyeti’nin “eksik kalmış” olmakla birlikte “sosyalizm

için yolu açması”nı nasıl anlamalıyız? Öyle ya, biz 1923 Cumhuriyeti’nin kapitalizm için “yolu açtığını” biliyor, hiç değilse öyle sanıyorduk! Tüm tarih bilğimiz üzerinden, Cumhuriyet’in kuruluşuyla birlikte, hatta resmi kuruluşundan da önce, daha henüz yalnızca fiilen cumhuriyetken ve daha ilk adımında, sosyalizme yolu kapamak için ne yapmak gerekiyorsa onu yaptığını, bu doğrultuda elinden geleni ardına koymadığını biliyorduk. Oysa yukarıdaki söylem üzerinden birileri bize, eksik kalmakla birlikte “sosyalizme yolu açan” bir cumhuriyet masalı anlatıyorlar. Sosyalizm, kapitalizme yolu açan bir cumhuriyetin devamı ve dolayısıyla tamamlayıcısı olamaz. Ancak ve yalnızca, onun tarihsel devrimci inkârı ve aşılması olabilir. Burada tarihsel, sınıfsal ve mantıksal bir bütünlük ve süreklilik yoktur, olamaz. Tersine, sosyalist bir işçi cumhuriyeti, burjuva cumhuriyetinin ilkesel ve tarihsel reddi, dolayısıyla köklü bir kopuşun ürünü ve ifadesi olabilir ancak.

Dolayısıyla, her kim ise bu çocuk masalı anlatıcıları, süslü edebi söylemlerin çekiciliğinden yarar umarak tarihsel ve bilimsel gerçeğin yerine safsata koymaya yeltenmişlerdir.

Kaldığımız yerden devam ediyoruz:

“Hatırlayalım; 1927 yılında Cumhuriyet Halk Fırkası İkinci Büyük Kongresinde, partinin temel ilkeleri Cumhuriyetçilik, Ulusçuluk ve Halkçılık olarak tanımlanmıştır. 1931 yılında yapılan kongrede ise bunlara Laiklik, Devletçilik ve Devrimcilik ilkeleri eklenmiştir. 1937’de belirlenen altı madde Anayasa maddesi haline getirilmiş ve bu ilkeler yalnızca partinin değil devletin de temel ilkeleri haline gelmiştir. Şimdi ‘altı ok’ diye biliyoruz.”

Şimdi “altı ok” diye biliyoruz! Bunu özellikle akılda tutalım ve okumayı sürdürelim:

“Bütün bu ilkelerin genç cumhuriyetin devrimci döneminde yan yana gelmesi rastlantı değildir. Cumhuriyet’in kurucuları Cumhuriyet’in yaşatılmasının geri kalmış bir köylü tebaasından çağdaş bir bir ulus ve bir yurttaş yaratılmasının başarılmasına

bağlı olduğunu anlamışlardır. Bir ulus ve bir halk yaratmanın yolu ise ümmetçiliğin dağıtılmasından, kamu yaşamının her noktasından, her hücresinden dinin sökülüp atılmasından geçer. Buna da kısaca laiklik diyoruz. Devletçilik, bütün bunların iktisadi temelidir. Üreten bir halk, çalışan bir ulusun varsayımıdır devletçilik. Devlet fabrikalar açacak, tarımı geliştirecek, üretici bir insanlar topluluğu için yolu açacaktır. Ve nihayetinde hepsini mümkün kılacak şey cumhuriyeti yaratan devrimci bir ruhun ayakta tutulmasıdır.

“Altı ilkenin temsil ettiği şey, Türk Devrimi’nin yarattığı bir çağdaşlaşma programı ve bir kalkınma yöntemidir. Kurgusu ulusal egemenlik ve tam bağımsızlıktır.”

Burada duralım ve soralım: Her satırı Kemalizme ve eseri burjuva cumhuriyete örneği az bulunur bir övgü ifadesi olan bu düşünceler silsilesi, daha uygun bir ifadeyle bu tarihsel tezler bütünü kime ait olabilir?

İçerik temel çizgisine tam olarak uyduğuna göre, akla ilk anda doğal olarak Kadrocu akım gelmektedir. Fakat “*genç cumhuriyetin devrimci döneminin*” zirvesi ilan edilen 1937’de bu akımı oluşturan grup çoktan dağılmış bulunduğu göre, hiç değilse biçim yönünden bunu söyleyenler onlar olamaz. Bu durumda yanıt, 1960’ların Yön Dergisi, dolayısıyla örneğin Doğan Avcıoğlu ya da yine Yön yazarlarından, eski kadrocu lider Şevket Süreyya Aydemir olabilir mi? Biri ya da öteki olabilir. Kemalist burjuva Cumhuriyeti’nin ilk onbeş yılına bakış ikisinin de 1960’lardaki düşünsel konumuna tam olmasa da genel olarak uyuyor. Tam olmasa da diyoruz; zira Cumhuriyet’in kırk yıllık evrimi içinde 1960’larda vardığı yer, o yıllarda bu türden has Kemalistleri bile değerlendirme ve nitelermelerinde daha ihtiyatlı olmaya zorlamaktaydı. Fakat yukarıdaki Kemalist tezler bütünü sonuçta onlara da ait değil.

Zaman içinde daha da yakına gelerek soralım: 1970’lerin diyemiyoruz, 1990’lı ilk yılların bile diyemiyoruz, zira bu dönemlerde o bile henüz bu denli Kemalist değildi, fakat örneğin “Kemalist

Devrim” serisinin üçüncü kitabı *Altı Ok*’u yazdığı dönemin (1998) Perinçek’i olabilir mi? Olabilir, fakat hala da belli kayıtlarla. Zira 1998 gibi geç bir tarihte Doğu Perinçek bile Kemalizme ve onun resmi programı Altı Ok’a henüz bu denli bir övgü dizemiyordu. Yüceltmelerine “sosyalist” olmak iddiası üzerinden iyi düşünülmüş hesaplı bazı sınırlamalar getirmek ihtiyacı duyabiliyordu.

İyi ama Perinçek de değilse, 2000’li yıllar Türkiye’inde, ki zaman içinde artık oraya varmış durumdayız, bu denli bir Kemalizm ve Altı Ok yüceltmesi kime ait olabilir ki? Okurun daha fazla zamanını almayalım. Konumuz belli olduğuna göre sorumuzun yanıtı da okur için daha en başından belliydi aslında. Buna rağmen sözü uzatmaksa, durumun vahametini vurgulamak içindi. Muhtemel yanıtlar 1930’lar *Kadro*’sundan 1960’lar *Yön*’üne ve 1990’lar Perinçek’ine uzanan bir tarihsel zincire işaret ettiğine ve bunu da 2000’li yıllardaki son halkaya bağladığına göre, böylece ulaşılan açıklığa değmiş olmalıdır.

Evet, “*Onlar başladı, biz tamamlayacağız...*” başlıklı yukarıdaki ölçüsüz kemalist methiyeyi SİP-TKP’nin haftalık yayın organı *Boyun Eğme* dergisinin 20 Ekim 2017 tarihli 96. sayısından aktarıyoruz. Söz konusu sayı ne zamana mı ait? Kemal Okuyan’ın sola sızmış “Cumhuriyet düşmanlığı”ndan söz ettiği söyleşiden yalnızca bir hafta sonrasına ve İzmir’deki etkinlik sahnesinde “*Komünistler ne zamandan beri Cumhuriyetçi oldu? Soruya bakın hele...*” diye gürlemesinden yalnızca bir hafta öncesine!

Tüm dünyanın değilse bile dünya solunun gündeminde Ekim Devrimi’nin 100. Yılı vardı. Fakat hiç değilse popüler propaganda planında SİP-TKP’nin gündeminde ise neredeyse yalnızca 94. yılındaki Cumhuriyet vardı. Birbirini izleyen haftalar boyunca süren bir bütünsel kampanyaydı söz konusu olan.

Kısaca özetlemeye çalışalım:

Boyun Eğme dergisinin 13 Ekim 2017 tarihli 95. sayısında Kemal Okuyan, “Türkiye soluna sızmış olan Cumhuriyet

düşmanlığı”ndan dem vuruyor, solu Cumhuriyet’in ifade ettiği tarihsel ilerlemeyi görmezlikten gelmekle itham ediyordu.

Onu izleyen hafta, 20 Ekim 2017 tarihli 96. sayıs1 “*Cumhuriyete Sosyalizm Yakışır*” kapak şiarıyla çıkan *Boyun Eğme* dergisi, kapak konusunun bir parçası olarak yukarıya olduğu gibi aktardığımız Altı Ok methiyesini bir tür manifesto olarak sunuyordu. 1923-1937 dönemi “genç cumhuriyetin devrimci dönemi” olarak selamlanıyor, halk yararına yapılan tüm olumlu işlerin ve bu arada laikliğin “iktisadi temeli” olarak kapitalist devletçilik kutsanıyor.

Bir sonraki haftada, 27 Ekim 2017 tarihli 97. sayıdayız. Kapak konusu bir kez daha cumhuriyet. Elbette o bildiğimiz Cumhuriyet! “*Bu davet bizim!*” kapak manşetinin spotundan okuyoruz:

“29 Ekim 1923’teki Cumhuriyet devrimi bize ülkemizdeki, topraklarımızdaki, yurdumuzdaki ve insanımızdaki yaratıcı gücü hatırlatıyor. 1923, 1789’dan bu yana dünyaya yepyeni bir şekil veren devrimler çağının büyük, anlamlı bir parçasıdır. Halkımız o gün kendi kaderini ellerine alabileceğini göstermiştir; güven ve gurur duyuyoruz...”

Kapađa özenle yerleştirilmiş iç metinden okuyoruz:

“29 Ekim 1923’teki Cumhuriyet devrimi bize yurdumuzdaki ve insanımızdaki gücü hatırlatıyor. Bugün neredeyse herkesin hissettiği ‘böyle gelmiş böyle gidecek’ hissine kocaman bir tokat gibi çarpıyor 1923. Güven ve gurur duyuyoruz. Az iş midir yüzlerce yıllık bir saltanatı kaldırmak, işgalcileri kovmak, gericileri sindirmek ve modern bir ulus yaratmak? Bilakis, çok büyük iştir ve tarihin en büyük devrimlerinden biri bizim ülkemizde yapılmıştır.”

Bu türden bir Cumhuriyet övgüsü, AKP’nin son on yılı hariç, yani neredeyse doksan yıl boyunca, ilk ve orta okullar için hazırlanan resmi milli eğitim müfredatının içeriğini hatırlatıyor: “7 düvele karşı”

ve “700 yıllık imparatorluğu yıkarak”! “Kendi kaderini ellerine almış” bir halk! Buna “imtiyazsız sınıfsız kaynaşmış bir kitle” de diyebilirlerdi. Tüm bunlar mealen, “komünist” sıfatı taşıyan bir partinin yayın organında yer alıyor! Eksik kalan, Cumhuriyet bayramlarında ellerinde ay-yıldızlı bayrakla sokağa çıkmalarıdır diyeceğiz ama artık bunu da yapıyorlar. “Yaşasın Cumhuriyet!” şiarları eşliğinde...

Aynı haftanın bir gün sonrasında (28 Ekim) İzmir’de Cumhuriyet’in 94. Yılı etkinliği var. Sahne haftalardır sürdürülmekte olan bu Cumhuriyet kampanyası gözetilerek düzenlenmiş. Eleştiri dizisinin önceki bölümlerinde özetlemiştik: Mustafa Suphi ve Nazım Hikmet Cumhuriyet’in kurucusu ve Altı Ok’un fikir babası Mustafa Kemal’in eteğine iliştirilmiş, profesyonel piyasa algı oluşturunucularına yaraşır bir ince akılla Mustafa Suphi ay-yıldızlı bayrakla sarılıp sarmalanmış. Böylece, Cumhuriyet’in kurucusu Mustafa Kemal, TKP kurucusu Mustafa Suphi, TKP şairi Nazım Hikmet, tümü bir arada aynı safta, aynı tarihsel çizgide, aynı ilke etrafında, aynı Cumhuriyet programı temelinde ve Cumhuriyet’in ay-yıldızlı bayrağı altında birleştirilip bütünleştirilmiş oluyorlar. Amaç tam da sahneyi izleyenlerin bilincine onları bu bütünlük içinde kazımak. Ardından aynı sahneye günün konuşmasını yapmak üzere çıkan Genel Sekreter, söze soldaki “Cumhuriyet düşmanlığı”nı haykırarak başlıyordu. Kasten en çarpık biçimiyle formüle ettiği soruya yanıt olarak, devrimler tarihinin baştan sona çarpıtılmış bir yorumunu sunuyordu. Böylece sahne düzenlemesi üzerinden oluşturulan görsel algıyı konuşmasının muhtevasıyla da pekiştirmeye çalışıyordu.

Bu etkinlikle kampanyanın zirve yaptığı ve nihayet sona erdiği akla gelebilir. Ama hayır, henüz bitmiş değil. Bunca baş döndürücü açılıma daha da çarpıcı bir final yaraşırdı. Buna ilişkin adım, *Boyun Eğme* dergisi ve *Sol Portal* editörlerinden Orhan Gökdemir’in 10 Kasım’ın yıldönümünü konu alan yazısıyla geldi.

Bu skandal yazıyı (*Dünün Atatürkçüleri, Sol Portal, 11 Kasım 2017*) Mustafa Suphi ve Onbeşler bahsinde ele alacağız. Şimdilik temel mesajı ile yetinelim: Mustafa Kemal önderliğindeki Cumhuriyet

Devrimi'nin büyüklüğü yanında Mustafa Suphi'nin ölümü bir tarihsel ayrıntıdan öte nedir ki! İşte kendi orijinal formülasyonu: “‘Cumhuriyet mi yoksa Mustafa Suphi mi’ diye bir soru mu olur? Cumhuriyet tabii ki.”

Soru ve yanıtın eşdeğeri pekâlâ şöyle de formüle edilebilirdi: “‘Tarihsel TKP mi, Kadrocu döneklik mi’ diye soru mu olur? Kadrocu döneklik tabii ki.”

Mustafa Suphi'nin bir birey değil, fakat bir ilke, bir sınıfsal konum, bir dünya görüşü, bir program, bir değerler sistemi, dolayısıyla temelden farklı bir tarihsel yönelim olduğunu, tam da bunun içindir ki, karşıt sınıfın çok bilinçli, aynı ölçüde çok tutarlı, aynı ölçüde de acımasız temsilcileri tarafından, daha ilk adımda “denizin dibi”ne gönderildiğini, aradan geçen yüzyıla rağmen hala da bilmeyen ya da bilip de bilmezlikten gelenlerin partisidir SİP-TKP! Onun tepesinde işte bu türden insanlar duruyor. Temel yayınlarını işte bu düşünce çizgisindeki kimseler yönetiyor. Komünistlik adına o yüz kızartıcı kadrocu-yöncü methiyeleri işte bu türden yazarlar kaleme alıyor.

Giriş bölümünde yanıtını aradığımız ağır soruya dönelim: “Türkiye soluna sızmış olan Cumhuriyet düşmanlığı”ndan Genel Sekreter gerçekte tam ne kastediyor olabilir? Kurulduğu andan itibaren burjuvazinin ve toprak ağalarının işçi sınıfı, köylülük, ezilen ulus ve ulusal azınlıklar üzerindeki amansız diktatörlüğünün siyasal biçimi olarak resmi Türkiye Cumhuriyeti'ne duyulan düşmanlığı mı?

Sorunun yanıtı yeterli açıklıkta ortaya çıkmış olmalıdır. Genel Sekreter'in solda “Cumhuriyet düşmanlığı” ile ne kastettiği, partisinin Cumhuriyetin ilk onbeş yılına bakışında saklıdır. Bu bakışa göre Tarihsel TKP de hiç değilse 1928 başından itibaren artık tümüyle “Cumhuriyet düşmanı”dır. Zira onu “yerli büyük burjuvazi ve büyük toprak ağalarının açık diktatörlüğü” olarak görmekte ve bir işçi-köylü devrimiyle yıkmayı hedeflemektedir.

Tarihsel TKP ve Kemalist Cumhuriyet

Tarihsel TKP, Mustafa Suphiler'in kaybının ardından ve 1922 sonbaharından başlayarak kabaca 1928 yılı başına kadar, Kemalist hareketi ve Cumhuriyet'i yerli yerine oturtmakta ciddi zayıflıklar yaşadı. Bundan dolayı daha 1924 yılında, Komünist Enternasyonal 5. Kongresinde, İstanbul Aydınlik Grubu şahsında sert eleştirilerin hedefi oldu. Bu eleştiriler yapıcı ve yoldaşça olmakla birlikte, "Legal Marksizm", "Struvecilik", "sınıf işbirliği çizgisi", "sosyal-yurtseverlik" vb. gibi oldukça ağır nitelemeler içermektedir.

Tarihsel TKP bu türden eleştirilere rağmen bu alandaki zayıflığını birkaç yıl daha sürdürdü. Sonuçta bir başka vesileyle de ifade ettiğimiz gibi, *"Bir bakıma, Kemalist burjuva diktatörlüğünün komünistleri olduğu kadar işçi sınıfını, emekçileri ve başta Kürtler olmak üzere ezilen milliyetleri hedef alan baskı ve terör rejiminin zihinleri aydınlatan kamçısı altında"* adım adım bundan sıyrıldı. Kabaca 1928 yılı başında artık yeni sonuçlara ulaşmış durumdaydı. Bunun sonuçları özeleştirel bir ön değerlendirme ile birlikte 1930 programında ifadesini buldu. Bu program gerçekte 1926 Viyana Konferansı'nda "Faaliyet Programı" adı altında kabul edilmişti. TKP o tarihte Kemalist hareket değerlendirmelerinde hala ideolojik zayıflık ve karışıklık içindeydi. Doğal olarak bu programa da yansımıştı. Nitekim gözden geçirilip olgunlaştırılmış biçimi 1931 başında nihayet kamuoyuna sunulduğunda, Şefik Hüsnü tarafından girişine konulan kısa açıklamada, 1926 Programı'nın "bilhassa halk fırkasına dair hükümleri(nin) eskimiş" bulunduğu ve bu açıdan gözden geçirilip düzeltildiği özellikle belirtilmektedir.

Aslında ilk sorgulamalar daha 1924 yılının ilk yarısında, yani Komünist Enternasyonal 5. Kongresi'ni de önceleyen bir tarihte başlamıştı. Fakat Mayıs 1926 Viyana Konferansı gibi nispeten geç bir tarihte bile zayıflık hala da sürüyordu. Viyana Konferansı Kemalist hareketin "büyük radikal reformlar safhası"nın daha 1924'ün sonunda kapandığını saptıyor ve Kemalist iktidarın işçi sınıfı, emekçiler ve azınlık milliyetler üzerinde amansız bir diktatörlük olduğunun altını çiziyordu. Fakat kabul edilen programda Kemalist harekete karşı tavır hala da şu ikili durum üzerinden ortaya konuluyordu: Yabancı

emperyalizme ve feodal gericiliğe karşı mücadele ettiği sürece desteklemek ve ileriye itmeye çalışmak, uzlaşmaya yöneldiği her durumda ise mücadele etmek. (*TKP 1926 Viyana Konferansı*, TÜSTAV yayını, 2004, s.195-97 ve 201)

1927 Sonbaharında Şefik Hüsnü'nün de içinde bulunduğu büyük tutuklama dalgası yaşandı. Bu, bir kısım merkezi yöneticinin döneğiği seçtiği ve ihanete battığı o ünlü “1927 Tevkifatı”ydı. Tutuklama dalgasını konu alan ama yazarı belli olmayan (büyük ihtimalle Harici Büro üyesi Ali Cevdet) Ocak 1928 tarihli bir TKP belgesi, Kemalist harekete ilişkin yeni bir değerlendirme ihtiyacının altını önemle çiziyordu:

“Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye işçi sınıfı, Kemalist hükümetle olan ilişkilerini yeniden gözden geçirme zorunluluğuyla karşı karşıyadır. Kemalist hükümetin şu anda Türkiye Komünist Partisi’ne karşı başlattığı azgın saldırı, onun artık kesinlikle gericiliğin ve emperyalistlerin safına çark etmekte olduğunu, hatta çoktan ettiğini göstermektedir.” (Komintern Belgelerinde Türkiye, Kaynak Yayınları, 2020, s.512)

Aynı yılın (1928) ortasında Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi’nin Komünist Enternasyonal 6. Kongresi’ne sunulacak raporunda yer alan ve Fahri (Ali Cevdet) tarafından kaleme alındığı bilinen Türkiye konulu değerlendirmede bu kez şu önemli tespitlere yer veriliyordu:

“Türkiye’nin bize vermiş olduğu örnek, halkların burjuvazinin önderliği altında, bağımsız olarak siyasi ve iktisadi yönde ilerlemesinin, tarih açısından imkânsız olduğunu gösteriyor. Ayrıca Türkiye örneği bize, büyük devletlere olan iktisadi bağılılığın gittikçe arttığını da gösteriyor. Nihayet, Türkiye örneği, Kemalist Devrimin o zamanki uluslararası emperyalizmin karşısında yozlaşmasının da tipik bir örneğidir.” (age, s.513)

TKP Harici Büro üyesi Ali Cevdet (Fahri), TKP delegesi olarak katıldığı Komünist Enternasyonal 6. Kongresi’nde partisi adına yaptığı konuşmada artık daha bütünsel bir değerlendirmeye sahiptir.

Kemalist hareketin milli devrimin hemen ardından emperyalizm ve komprador gericilikle uzlaşma sürecine yönelmesini özetliyor ve bundan temel önemde bir dizi sonuç çıkarıyordu:

“... milli burjuvazinin, kendi olanak ve yöntemleriyle bağımsız gelişme çabaları iflas etmiştir. Milli burjuvazi, kendini daha fazla yabancı sermaye ithal etmek zorunda hissediyor. Kemalizm, işçi kitlelerini beraberce sömürebilmek için emperyalist sermayeye başvurmak zorundadır. (...) Böylece Kemalizm, ülkenin bağımsızlığına ihanet yoluna sapmak zorunda kaldı. Başka bir sonuç da, özellikle işçi sınıfına en şiddetli bir baskının uygulanmasıdır. Kemalist burjuvazi sadece komünist harekete değil, aynı zamanda devrimci sendikalara ve mücadele etmeye cesaret eden bütün işçi teşkilatlarına da baskı yapmaktadır. Böylece Kemalist burjuvazi, tamamen karşıdevrim saflarına geçmiş bulunmaktadır. Bu, sömürge ve yarı sömürge ülkelerde milli burjuvazinin zafer kazansa da, bir süre sonra karşıdevrim saflarına geçeceğine tipik bir örnektir. Burada ayrıca, kapitalist gelişme yoluna giren bu sömürge ya da yarı sömürge ülkelerin, kapitalizmi bağımsız olarak geliştirme olanağına sahip olamayacaklarını da görüyoruz. Bu ülkeler, bir süre sonra yabancı sermayenin nüfuzu altına girmek zorundadırlar. Kurtuluş mücadelelerini zaferle sonuçlandıran, ama sosyalist yola girmeyen bu ülkeler, zamanla, adım adım yarı sömürge ülkelere dönüşürler. Aynı şey, Kemalist, kapitalist Türkiye için de geçerlidir. Kemalistler, emperyalist burjuvaziyle, örneğin İtalyan kapitalizmiyle antlaşmalar imzalamaya başladılar bile. Bu antlaşmaların hedefi, Sovyetler Birliği’ne karşı, uluslararası proletaryanın devrimci cephesine karşı savaştır. İşte bu, Kemalizmin tuttuğu yeni yolun en tipik özelliğidir. Bu ikinci aşamadır, Türkiye’nin emperyalistler tarafından sömürgeleştirilmesi ve boyunduruk altına alınması aşamasıdır, milli burjuvazinin ihanet ederek tamamen karşıdevrim saflarına geçmesi aşamasıdır.” (s.525-26)

Ali Cevdet, o günkü koşullarda “Türkiye Komünist Partisi’nin izlemesi gereken doğru çizgi”yi ise şöyle tanımlıyor:

“Türkiye, bir burjuva devriminden geçmiştir. Ne var ki, bu devrim, burjuva demokratik devrimin bütün görevlerini yerine getiremedi. Toprak devrimini, milliyetler meselesini vb. henüz çözemedi. Türkiye’de hala yarıfeodal kalıntılar vardır. (...) Nüfusun çoğunluğu, küçük üretici köylülerden oluşmaktadır. İşte bu yüzden, Türkiye proletaryasının önündeki görev, işçi-köylü diktatörlüğünü kurarak, proletarya diktatörlüğüne geçiştir. (...) Bu işçi-köylü diktatörlüğünün, proletaryanın doğrudan önderliği ve hegemonyası altında gerçekleştirileceğini ayrıca belirtmeye gerek yok. İşte, Türkiye Komünist Partisi’nin izlemesi gereken doğru çizgi budur. Somut şartların tahlilinden çıkan doğru bakış açısı budur.”

Ali Cevdet konuşmasını şu sonuca bağlıyor:

“Biz, Türkiye’nin emekçi kitleleri önünde Kemalistlerin maskesini indirmeli, onların ülkenin bağımsızlığına ve devrime ihanet ettiklerini, karşıdevrimci bir sınıf olduklarını göstermeliyiz. Kemalist burjuvaziye karşı işçi ve köylülerin devrimci mücadele cephesini inşa etmeliyiz...” (s.527)

1928 başından başlayarak ve 1937’de Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi’nin “Seperat Kararı”na kadar, Tarihsel TKP’nin Türkiye’deki milli devrime ve onun önderi Kemalist harekete bakışının çerçevesi artık budur. 1924 sonunda radikalizmini tüketmiş ve 1925’ten itibaren “*yerli büyük burjuvazi ve büyük toprak ağalarının açık diktatörlüğü*” olarak hızlı bir yozlaşma süreci içine girmiş bir Kemalist hareket gerçeği... TKP’nin yeni değerlendirmesi genel çizgileriyle artık böyledir. Şefik Hüsnü’nün Kasım 1933 tarihli “*Kemalist Diktatörlüğün Çizmesi Altında*” başlıklı yazısında yer alan şu satırlar bu değerlendirmenin en veciz bir ifadesidir:

“Sovyetler Birliği’ndeki muzaffer proletarya devrimi, Doğu ülkelerindeki devrimci kurtuluş hareketlerine güçlü bir atılım sağladı. Türkiye, işte bu koşullarda Sevr Antlaşması’nı

reddederek 1923 yılında Cumhuriyeti ilan edebildi. Cumhuriyet, Türkiye'nin ekonomik ve kültürel gelişme özgürlüğü uğruna verdiği mücadeleyi kolaylaştırdı... Ne var ki, Kemalist rejim birkaç yıl içinde, Kemalist Halk Partisi tarafından temsil edilen yerli büyük burjuvazi ve büyük toprak ağalarının açık diktatörlüğü haline geldi...”

Bu diktatörlüğün işçi sınıfı önderliğinde bir işçi-köylü devrimiyle yıkılması TKP için artık temel stratejik hedeftir. “Kahrolsun Kemalist burjuva diktatörlüğü!” ise buna uygun düşen temel bir stratejik şıardır.

Tarihsel TKP'nin 1927 sonundan başlayarak 1937 başına kadar yaklaşık on yıl boyunca yaptığı değerlendirmeler ve izlediği çizgi kuşkusuz pürüzsüz değildi. Ama esası bakımından devrimciydi. O aynı dönüm noktasında, 1927 sonunda, TKP içinde bu çizgi karşısında kendini açığa vuran bir başka çizgi daha vardı. Komünist Enternasyonal 6. Kongresi'nde yaptığı konuşmada Ali Cevdet bu çizgiyi şöyle tanımlıyordu:

“Doğal olarak bu durum bizim saflarımızda da yankı yaptı. Bizzat Parti içinde Kemalizm ve Parti'nin izleyeceği yol konusunda görüş ayrılıkları çıktı. Bir kısmının görüşüne göre, Türkiye'de kapitalist gelişme antiemperyalist bir nitelik taşımaktaydı. Ve bu aşamada burjuvazi, sadece burjuva sınıfını değil, aynı zamanda Türkiye'deki bütün sınıfların çıkarlarını da temsil ediyordu. Bu yüzden Kemalizme karşı siyasi mücadele değil, olsa olsa iktisadi mücadeleler, kısmi talepler için mücadele, emekçi kitlelerin durumunun düzeltilmesi için mücadele verilmeliydi. Kapitalist düzene devrimci bir müdahale söz konusu değildi...”

Burada tanımlanan, 1927 sonunda partiden kopan ve sonradan *Kadro Dergisi* etrafında kümelenecek olan TKP dönemlerinin çizgisidir.

Bütün bu açıklamaların ardından şimdi yeniden “*Onlar başladı, biz tamamlayacağız...*” başlıklı Kemalizm ve Altı Ok methiyesine

dönelim ve oradaki içeriği aslına bağlı kalarak bu kez maddeler halinde sıralayalım:

- Cumhuriyet'in kurucusu Cumhuriyet Halk Fırkası'nın 1920'lerden 30'lara netleşmiş temel ilkeleri: *"Cumhuriyetçilik, Ulusçuluk, Halkçılık, Laiklik, Devletçilik ve Devrimcilik..."*

- *"1937'de belirlenen (bu) altı madde Anayasa maddesi haline getirilmiş ve bu ilkeler yalnızca partinin değil devletin de temel ilkeleri haline gelmiştir. Şimdi 'altı ok' diye biliyoruz."*

- *"Bütün bu ilkelerin genç cumhuriyetin devrimci döneminde yan yana gelmesi rastlantı değildir."*

- *"Cumhuriyet'in kurucuları Cumhuriyet'in yaşatılmasının geri kalmış bir köylü tebaasından çağdaş bir ulus ve bir yurttaş yaratılmasının başarılmasına bağlı olduğunu anlamışlardır."*

- *"Bir ulus ve bir halk yaratmanın yolu ise ümmetçiliğin dağıtılmasından, kamu yaşamının her noktasından, her hücrelerinden dinin sökülüp atılmasından geçer. Buna da kısaca laiklik diyoruz."*

- *Devletçilik, bütün bunların iktisadi temelidir. Üreten bir halk, çalışan bir ulusun varsayımıdır devletçilik. Devlet fabrikalar açacak, tarımı geliştirecek, üretici bir insanlar topluluğu için yolu açacaktır."*

- *"Altı ilkenin temsil ettiği şey, Türk Devrimi'nin yarattığı bir çağdaşlaşma programı ve bir kalkınma yöntemidir."*

- *"Kurgusu ulusal egemenlik ve tam bağımsızlıktır."*

Bu tezler bütünlüğünün bize sunduğu, Kadrocu dönemin bir tür manifestosudur. Bunu alıp aynı döneme (1925-1937) ilişkin olarak Tarihsel TKP'nin ortaya koyduğu değerlendirmeler ile karşılaştırınız. Varacağınız açık ve tartışmasız sonuç, tarihsel TKP'nin Kadrocu inkârı olacaktır.

(Devam edecek...)

Ek:

Platform Taslağı'ndan... / Ekim 1987

...

Kapitalist gelişme yoluna görece geç giren Türkiye'de, 19. yüzyıldaki siyasal-hukuksal reformlar, 1908 ve özellikle de 1920 burjuva devrimleriyle kapitalist gelişmenin yolu açıldı.

Birinci Dünya Savaşının ardından gelen emperyalist işgali kırıp, monarşik-teokratik Osmanlı Devleti'ne son vererek Cumhuriyet'i kuran burjuvazi, devlet imkanlarının da seferber edilmesiyle kapitalist gelişme yolunu tuttu.

Sermaye birikimi sağlamak, gelişip güçlenmek için kendi lehine bazı kısıtlamalar ve millileştirmeler dışında emperyalist sermayenin varlığına dokunmayan cılız ve güçsüz burjuvazi, tersine, doğal ve kaçınılmaz olarak, emperyalist sermayeyle birlikte ve onun yardımıyla gelişmeyi öngördü. İngiliz ve Fransız sermayesi ile, 2. Dünya Savaşı öncesi ve savaş yıllarında ise, yoğun olarak Alman sermayesiyle işbirliğine girdi.

Bir halk devrimine ve aşağıdan gelen her türlü demokratik harekete şiddetle karşı olan büyük toprak sahipleriyle ittifak halindeki burjuvazi, topraktaki feodal mülkiyete dokunmadı. Ancak, tarımda makinalaşmayı, kapitalist gelişmeyi teşvik etti. Aşar kaldırıldı. Tarım makinaları ve ücretli emek gücü kullanan örnek kapitalist devlet çiftlikleri kuruldu vb.

1929 bunalımı ile birlikte 1930'lu yıllarda ve sonrasında uygulanan çok yönlü iktisadi tedbirlerle sermaye birikimi hızlandı; özellikle 2. Dünya Savaşı yıllarındaki yasal ve yasadışı vurgunlarla yoğunlaştı. Devletçilik esas alınıp, devlet kapitalizmi güçlendirilirken, bu, özel sermayenin geliştirilmesi için kullanıldı ve ona bütün kolaylıklar sağlandı. Bu dönem, bunalımı atlatmak ve yetersiz sermaye birikimini artırmak için işçi sınıfı ve emekçi yığınların devlet ve kapitalistler eliyle aşırı sömürsü ve yağmalanması dönemidir...

(*Yakın GemiŖe Genel Bir BakıŖ / Platform Taslağı,*
Eksen Yayıncılık, s.59-61)

www.tkip.org